

Sygn. akt VIII U 2520/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24 listopada 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. w Z. odmówił J. K. prawa do emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że wnioskodawczyni na dzień 1 stycznia 1999 roku nie udokumentowała wymaganych 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach.

/decyzja – plik III akta ZUS/

Odwołanie od w/w decyzji złożyła J. K. w dniu 11 grudnia 2017 r. i wniosła o zaliczenie jej do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach dodatkowego okresu zatrudnienia w firmie (...) jako pomoc krojczego w pełnym wymiarze czasu pracy od 2 listopada 1993 r. do 30 czerwca 1994 r., od 6 września 1994 r. do 31 grudnia 1994 r., od 9 stycznia 1995 r. do 31 maja 1997 r.

/odwołanie k. 2 – 3/

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 27 grudnia 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. wniósł o jego oddalenie podając tę samą argumentację co w zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie – k. 5 – 6/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. K. urodziła się w dniu (...)

/bezsporne/

W dniu 24 czerwca 2015 r. wnioskodawczyni złożyła wniosek o emeryturę.

/wniosek – plik II akt ZUS/

Decyzją z dnia 2 września 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. w Z. na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze odmówił J. K. prawa do emerytury. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że ubezpieczona, na dzień 1 stycznia 1999 r., nie udowodniła 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Organ rentowy uznał za udowodnione 21 lat, 7 miesięcy i 8 dni okresów składkowych i nieskładkowych i nie zaliczył wnioskodawczyni do stażu pracy w warunkach szczególnych żadnego okresu zatrudnienia.

/decyzja – k. 19 plik II akt ZUS/

Odwołanie od w/w decyzji złożyła ubezpieczona i Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie VIII U 2482/15 wyrokiem z dnia 13 lipca 2016 r. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał J. K. prawo do emerytury od 23 lipca 2015 r. w uzasadnieniu Sąd wskazał, że wnioskodawczyni wykazała, że podczas zatrudnienia w Produkcyno – Handlowej Spółdzielni (...) w Ł. od 1 września 1976 r. do 31 sierpnia 1989 r., w Przedsiębiorstwie Produkcyno – Usługowo – Handlowym (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością od 1 września 1989 r. do 31 marca 1991 r. oraz w Piekarni (...) od 6 maja 1991 r. do 31 marca 1993 r. wykonywała pracę w warunkach szczególnych i tym samym wykazała, że legitymuje się ponad 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach niezbędnym do uzyskania prawa do emerytury.

/wyrok – k. 48 w aktach VIII U 2482/15, uzasadnienie – k. 52 – 60 w aktach VIII U 2482/15/

Apelację od w/w wyroku złożył organ rentowy i Sąd Apelacyjny w Łodzi wyrokiem z dnia 27 czerwca 2017 r. w sprawie III AUa 1214/16 zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 13 lipca 2016 r. i oddalił odwołanie. W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny wskazał, że z ustaleń dokonanych przez Sąd Okręgowy wynika, że ubezpieczona pracowała w szczególnych warunkach w Producyjno – Handlowej Spółdzielni (...) w Ł. od 1 września 1976 r. do 31 sierpnia 1989 r., w Przedsiębiorstwie Producyjno – Usługowo – Handlowym (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością od 1 września 1989 r. do 31 marca 1991 r. oraz w Piekarni (...) od 6 maja 1991 r. do 31 marca 1993 r. Sąd Apelacyjny dodał, że Sąd Okręgowy niesłusznie zaliczył wnioskodawczyni do stażu w szczególnych warunkach okres urlopu wychowawczego od 26 lutego 1981 r. do 31 sierpnia 1982 r. oraz okres urlopu bezpłatnego wynoszącego 1 miesiąc w lipcu 1992 r. Wnioskodawczyni wykazała zatem staż pracy w szczególnych warunkach wynoszący 14 lat, 10 miesięcy i 21 dni. Dlatego też apelacja organu rentowego jest częściowo zasadna i Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie wnioskodawczyni z uwagi na brak stażu pracy w szczególnych warunkach wynoszącego 15 lat.

/wyrok – k. 95 w aktach VIII U 2482/15, k. 44, uzasadnienie – k. 101 – 104 w aktach VIII U 2482/15, k. 45 – 49 /

Ubezpieczona w dniu 18 września 2017 r. złożyła ponowny wniosek o emeryturę.

/wniosek – plik III akt ZUS/

W okresie od 1 września 1976 r. do 31 sierpnia 1989 r. J. K. była zatrudniona w Producyjno – Handlowej Spółdzielni (...) w Ł. na stanowisku piekarza - operatora. Podczas zatrudnienia w okresie od 26 lutego 1981 r. do 31 sierpnia 1982 r. ubezpieczona korzystała z urlopu wychowawczego.

/świadczenie pracy – k. 4 plik II akt ZUS/

W ramach powierzonych obowiązków pracowniczych wnioskodawczyni zajmowała się formowaniem pieczywa. J. K. w zakresie wykonywanych obowiązków pomagała piecowemu przy załadunku pieczywa do pieca (pieczywo układała na łopacie, a do pieca łopatę wsuwał piecowy). Wnioskodawczyni nie zajmowała się przygotowaniem ciasta. W miejscu pracy wnioskodawczyni panowało duże zapylenie oraz wysoka temperatura. J. K. pracowała w pełnym wymiarze czasu pracy.

/zeznania wnioskodawczyni – k. 60 w zw. z zeznaniami z dnia 13 lipca 2016 r. - 00:06:00 – 00:06:49 płyta CD k. 47 w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami k. 25 odwrót w aktach VIII U 2482/15, zeznania świadka M. O. – k. 60 w zw. z zeznaniami – k. 26 w aktach VIII U 2482/15, zeznania świadka V. S. – k. 60 w zw. z zeznaniami – k. 26 w aktach VIII U 2482/15/

W okresie od 1 września 1989 r. do 31 marca 1991 r. J. K. była zatrudniona w Przedsiębiorstwie Producyjno – Usługowo – Handlowym (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku piekarza stołowego.

/świadczenie pracy – k. 5 plik II akt ZUS/

Wnioskodawczyni podczas zatrudnienia pobierała zasiłek chorobowy w okresach: od 28 listopada 1991 r. do 11 grudnia 1991 r., od 13 lutego 1992 r. do 26 lutego 1992 r., od 2 października 1992 r. do 8 października 1992 r. i od 18 lutego 1993 r. do 2 marca 1993 r. (1 miesiąc i 18 dni) oraz korzystała z urlopu bezpłatnego w lipcu 1992 r. (31 dni).

/zaświadczenie – k. 9 plik I akt ZUS/

W ramach powierzonych obowiązków pracowniczych u w/w pracodawcy wnioskodawczyni zajmowała się ważeniem ciasta na chleb, formowaniem pieczywa, oraz pomagała piecowemu poprzez podawanie desek, blach, na których układała ukształtowane formy piekarnicze.

/zeznania wnioskodawczyni – k. 60 w zw. z zeznaniami z dnia 13 lipca 2016 r. - 00:06:00 – 00:06:49 płyta CD k. 47 w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami k. 25 odwrót w aktach VIII U 2482/15/

W okresie od 6 maja 1991 r. do 31 marca 1993 r. wnioskodawczyni była zatrudniona w Piekarni (...) w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku piekarza stołowego.

/świadczenie pracy – k. 7 plik II akt ZUS/

W związku z powierzonymi obowiązkami J. K. zajmowała się czynnościami związanymi z wypiekiem chleba, a także czynnościami związanymi z formowaniem pieczywa czyli nadawaniu produktom piekarniczym, pożądanego kształtu.

/zeznania wnioskodawczyni – k. 60 w zw. z zeznaniami z dnia 13 lipca 2016 r. - 00:06:00 – 00:06:49 płyta CD k. 47 w związku z jej informacyjnymi wyjaśnieniami k. 25 odwrót w aktach VIII U 2482/15, zeznania świadka P. D. – k. 60 w zw. z zeznaniami z dnia 13 lipca 2016 r. - 00:02:20 – 00:06:00 płyta CD k. 47 w aktach VIII U 2482/15/

Wnioskodawczyni w okresach od 2 listopada 1993 r. do 30 czerwca 1994 r., od 6 września 1994 r. do 31 grudnia 1994 r. oraz od 9 stycznia 1995 r. do 31 maja 1997 r. była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy u T. S. w Przedsiębiorstwie Produkcyjno – Handlowo – Usługowym (...) na stanowisku pomoc krojczego.

/świadczenie pracy – k. 8, k. 9, k. 10 plik I akt ZUS, umowy o pracę – k. 14 – 19, k. 21, legitymacja ubezpieczeniowa – k. 11, k. 20/

Firma (...) produkowała rzeczy dla małych dzieci. Podczas zatrudnienia w w/w zakładzie pracy ubezpieczona była zatrudniona na stanowisku pomoc krojczego, jednakże cały czas wykonywała pracę w takich samych warunkach co krojczy. Wnioskodawczyni nawarstwiała materiał czyli robiła tzw. lagowanie, wykrawała ręcznym nożem tzw. kulizem, a następnie krojczy wykrawał precyzyjnie nożem taśmowym. Wykroje trafiały do szwaczek. Ubezpieczona wraz z krojczym przygotowywała paczki dla szwaczek, musiały tam być wszystkie elementy potrzebne do szycia np. śpiochów. Na lagach można było rozwinąć nawet 7 rolek materiału. Szwalnia była osobno od krojowni. Pracowało około 30 szwaczek. Podczas zatrudnienia ubezpieczona nie miała urlopów bezpłatnych, nie była oddelegowywana do innych prac. Gdy nie było zbytu miała przerwę w zatrudnieniu.

/zeznania wnioskodawczyni z dnia 15 marca 2018 r. – 00:01:43 – 00:08:07 – płyta CD – k. 38 w zw. z k. 60, zeznania świadka U. P. z dnia 15 marca 2018 r. – 00:10:48 – 00:14:56 – płyta CD – k. 38/

Wnioskodawczyni nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

/bezsporne/

Wnioskodawczyni udokumentowała ogólny staż pracy w wymiarze wynoszący 21 lat, 7 miesięcy i 8 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

/bezsporne/

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie i jako takie skutkuje zmianą zaskarżonej decyzji.

W myśl art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1383 ze zm.), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Zaś ust. 2 w/w przepisu stanowi, że emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Stosownie do treści art. 32 ust. 1 w/w ustawy, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 – 3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1.

Według treści § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudniania” uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia. Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn;
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Powołany wykaz wskazuje wszystkie te prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego.

W świetle § 2 ust. 1 i 2 tegoż rozporządzenia oraz zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przy czym powyższe okoliczności pracownik jest obowiązany udowodnić (por. wyrok Sądu Najwyższego z 15 grudnia 1997 r. II UKN 417/97 – (...) i US (...) i wyrok Sądu Najwyższego z 15 listopada 2000 r. II UKN 39/00 Prok. i Prawo (...)).

W przedmiotowym stanie faktycznym nie budzi wątpliwości fakt, iż wnioskodawczyni spełnia przesłanki ustawowe co do wieku oraz posiada wymaganą ilość okresów składkowych i nieskładkowych. Nie jest także członkiem otwartego funduszu emerytalnego. W ocenie Sądu wnioskodawczyni spełnia również warunek co do posiadania 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Regulacja § 2, statuująca ograniczenia dowodowe i obowiązująca w postępowaniu przed organem rentowym, nie ma zastosowania w postępowaniu odwoławczym przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych. W konsekwencji okoliczność i okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach sąd uprawniony jest ustalać także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy, w tym zeznaniami świadków (por. uchwała Sądu Najwyższego z 27 maja 1985 r. sygn. III UZP 5/85 – LEX 14635, uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 1984 r. III UZP 6/84 – LEX 14625).

W tym miejscu wskazać należy, iż w ocenie Sądu Okręgowego, przepisy dotyczące przyznawania emerytury w obniżonym wieku, powinny być ściśle interpretowane, jednocześnie ich wykładania nie może być na tyle skrajna i restrykcyjna, by prowadziła do absurdalnej sytuacji, gdy za pracę wykonywaną w szczególnych warunkach uznaje się tylko i wyłącznie czynności wymienione w wykazie A załącznika do cytowanego wyżej rozporządzenia, wykonywane ciągle przez cały obowiązujący pracownika czas pracy, bez jakichkolwiek przerw i bez wykonywania innych czynności, które są jednak immanentnie związane ze stanowiskiem pracy zajmowanym przez ubezpieczonego. Takie przyjęcie uniemożliwiłoby w praktyce przyznanie komukolwiek prawa do emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze z tego względu, że żaden z ubezpieczonych nie spełniałby takich

wymogów./por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 7 lutego 2012 r., sygn. akt III AUa 1644/11/

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na okoliczność pracy wykonywanej przez wnioskodawczynię w szczególnych warunkach w w/w spornych okresach dopuścił dowód z zeznań świadków i z przesłuchania ubezpieczonej.

Na wstępie należy wskazać, iż istotnie w wykazie A stanowiącym załącznik do zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 7 lipca 1987 r. (Dz. Urz. 4/83 poz. 43) w dziale VII pod poz. 8 (obsługa urządzeń do prasowania, klejenia i wykrawania wyrobów w przemyśle odzieżowym), w pkt 3 wymieniona została praca na stanowisku wykrawacza - przy mechanicznym wykrawaniu „krajacz wyrobów włókienniczych.

Zdaniem sądu pracę wnioskodawczynie na stanowisku pomocnika krojczego zakwalifikować należy jako stanowisko określone w cytowanych przepisach.

W związku z tym analiza treści wykazu A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) wskazuje, że wymienione w 8 dziale VII obsługa urządzeń do prasowania, klejenia i wykrawania wyrobów w przemyśle odzieżowym, są pracami w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W ocenie Sądu wnioskodawczynie wykazała zatem, iż w spornych okresach od 2 listopada 1993 r. do 30 czerwca 1994 r., od 6 września 1994 r. do 31 grudnia 1994 r. oraz od 9 stycznia 1995 r. do 31 maja 1997 r. była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy w Przedsiębiorstwie Produkcyjno – Handlowo – Usługowym (...) wykonywała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracę w szczególnych warunkach.

Wnioskodawczynie i świadek zgodnie zeznali, że ubezpieczona podczas zatrudnienia w w/w zakładzie pracy była zatrudniona na stanowisku pomoc krojczego, jednakże cały czas wykonywała pracę w takich samych warunkach co krojczy. Wnioskodawczynie nawarstwiała materiał czyli robiła tzw. lagowanie, wykrawała ręcznym nożem tzw. kulizem, a następnie krojczy wykrawał precyzyjnie nożem taśmowym. Następnie wykroje trafiały do szwaczek. Ubezpieczona wraz z krojczym przygotowywała paczki dla szwaczek. Na lagach można było rozwinąć nawet 7 rolek materiału. Podczas zatrudnienia ubezpieczona nie miała urlopów bezpłatnych, nie była oddelegowywana do innych prac. Gdy nie było zbytu miała przerwę w zatrudnieniu.

Mając na względzie powyższe należy wskazać, że praca pomoc krojczego była pracą, która w zakresie swej szkodliwości nie różniła się niczym od pracy wykonywanej przez pracowników zatrudnionych na stanowisku krojczego. Krojczy i pomoc krojczego pracowali na jednej hali.

W tym stanie faktycznym, zdaniem Sądu w/w okresy zatrudnienia skarżącej w liczbie 3 lat, 4 miesiące i 18 dni na stanowisku pomoc krojczego w pełnym wymiarze czasu pracy jest pracą w szczególnych warunkach.

Natomiast jeśli chodzi o pozostałe okresy zatrudnienia ubezpieczonej: w Produkcyjno – Handlowej Spółdzielni (...) w Ł. od 1 września 1976 r. do 31 sierpnia 1989 r., w Przedsiębiorstwie Produkcyjno – Usługowo – Handlowym (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością od 1 września 1989 r. do 31 marca 1991 r. oraz w Piekarni (...) od 6 maja 1991 r. do 31 marca 1993 r. to były już one analizowane przez Sąd Okręgowy w Łodzi, VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w sprawie VIII U 2482/15 oraz przez Sąd Apelacyjny w Łodzi, który w sprawie III AUa 1214/16 wskazał, że w/w okresy stanowią pracę w szczególnych warunkach - prace przy wypieku pieczywa (Wykaz A Dział X punkt 11) poza okresem urlopu wychowawczego od 26 lutego 1981 r. do 31 sierpnia 1982 r. oraz okresem urlopu bezpłatnego w lipcu 1992 r. Natomiast Sąd Apelacyjny wskazał, że do stażu w szczególnych warunkach należy zaliczyć ubezpieczonej okresy nieskładkowe: od 28 listopada 1991 r. do 11 grudnia 1991 r., od 13 lutego 1992 r. do 26 lutego 1992 r., od 2 października 1992 r. do 8 października 1992 r. i od 18 lutego 1993 r. do 2 marca 1993 r. Sąd Apelacyjny wskazał, że wnioskodawczynie wykazała zatem staż pracy w szczególnych warunkach wynoszący 14 lat, 10 miesięcy i 21 dni. Dlatego też uwzględnił apelację i zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie wnioskodawczynie.

Sąd Okręgowy w niniejszym postępowaniu także badał okresy zatrudnienia w Produkcyjno – Handlowej Spółdzielni (...) w Ł. od 1 września 1976 r. do 31 sierpnia 1989 r., w Przedsiębiorstwie Produkcyjno – Usługowo – Handlowym (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością od 1 września 1989 r. do 31 marca 1991 r. oraz w Piekarni (...) od 6 maja 1991 r. do 31 marca 1993 r. i na podstawie zeznań świadków i wnioskodawczynie ustalił, że ubezpieczona w w/w okresach pracowała w szczególnych warunkach jako piekarz.

W ocenie Sądu nie ulega wątpliwości, że w spornych okresach wnioskodawczynie wykonywała czynności związane z wypiekiem pieczywa i była narażona na tak szkodliwe dla zdrowia czynniki jak wysoka temperatura czy też zapylenie. Oczywistym jest, że J. K. jako wykwalifikowany piekarz, zajmowała się także czynnościami związanymi z formowaniem pieczywa, które to czynności są wprost związane z wypiekiem pieczywa.

Wykonywała prace przy wypieku pieczywa wymienione w Wykazie A, Dziale X, pkt 11 w/w rozporządzenia.

W ocenie Sądu do pracy w szczególnych warunkach należy zaliczyć ubezpieczonej przypadające po 1991 r. okresy pobierania zasiłku chorobowego: od 28 listopada 1991 r. do 11 grudnia 1991 r., od 13 lutego 1992 r. do 26 lutego 1992 r., od 2 października 1992 r. do 8 października 1992 r. i od 18 lutego 1993 r. do 2 marca 1993 r. (1 miesiąc i 18 dni).

Należy wskazać, że ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach (Dz. U. Nr 121, poz. 1264), która weszła w życie z dniem 1 lipca 2004 roku, do artykułu 32 dodano ustęp 1a. Zgodnie z pkt 1 tego przepisu przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 roku wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Mając na względzie fakt, iż art. 32 ust. 1a pkt 1 wprowadza odmienną zasadę ustalania okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, która nie jest i nie była wcześniej wskazana w treści art. 184 cytowanej ustawy, zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy ma ustalenie wzajemnej relacji pomiędzy wskazanymi przepisami, a w szczególności relacji pomiędzy funkcjonowaniem zasady *lex posteriori derogat priori* w obliczu zasady ochrony praw nabytych.

O ile skutki wprowadzenia przepisu art. 32 ust 1a ustawy są oczywiste dla stosunków powstałych po dniu 1 lipca 2004 roku, jak również stosunków zakończonych przyznaniem prawa do wcześniejszej emerytury przed tym dniem, o tyle wprowadzenie wskazanego przepisu budzi poważne wątpliwości w zakresie zasad obliczania okresów pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w pozostałych przypadkach, a więc dla pracowników, którzy albo spełnili warunki wskazane w art. 184 ustawy emerytalnej dopiero po dniu 1 lipca 2004 roku albo dla pracowników, którzy wprawdzie spełnili warunki z art. 184 ustawy przed dniem 1 lipca 2004 roku ale nie osiągnęli przed tą datą wymaganego wieku emerytalnego.

Doniosłość problemu nie uszła uwadze Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 8 lutego 2007 roku (II UZP 14/2006, opubl. w OSNP 2007/13-14 poz. 199) uznał art. 184 ustawy o emeryturach i rentach za samoistną podstawę prawa do emerytury bez względu na chwilę osiągnięcia wieku emerytalnego (zob. też wyrok Sądu Najwyższego z 18 lipca 2007 r., I UK 62/2007, opubl. w OSNP 2008/17-18, poz. 269). W uchwale tej Sąd Najwyższy wskazał, iż art. 184 ustawy o emeryturach i rentach winien znaleźć zastosowanie do tych ubezpieczonych, którzy w dniu 1 stycznia 1999 roku osiągnęli pełny staż ubezpieczeniowy, w tym wymagany okres pracy w szczególnych warunkach, lecz nie osiągnęli wieku emerytalnego. Z kolei art. 32 ust. 1a ustawy znajduje zastosowanie do tych ubezpieczonych, którzy chociażby jeden z tych okresów osiągnęli po wejściu w życie ustawy, nie później niż do dnia 31 grudnia 2007 roku. W orzeczeniu tym wskazano również, że ubezpieczeni, do których ma zastosowanie art. 184 ustawy, mogą realizować prawo do emerytury na „starych” zasadach po osiągnięciu wieku emerytalnego, nawet jeśli wiek ten osiągną po dniu 31 grudnia 2007 roku. W uzasadnieniu powyższych tez Sąd Najwyższy wskazał, że w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach stworzono w istocie odrębną kategorię ubezpieczonych, co znajduje potwierdzenie w art. 24 ustawy, w którym ubezpieczeni urodzeni po dniu 31 grudnia 1948 roku, zatrudnieni w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, zostali wyłączeni z regulacji emerytur pomostowych.

Należy w tym miejscu zauważyć, iż do chwili wejścia w życie przepisu art. 32 ust. 1a ustawy emerytalnej, okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze obejmował zarówno okresy składkowe jak i nieskładkowe, jeśli mieściły się one w okresie wykonywania pracy zgodnie z umową o pracę. Stanowisko takie potwierdził m. in. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 listopada 2003 roku (sygn. akt III UZP 10/03, opubl. w OSNP 2004/5, poz. 87), wskazując, że do okresu pracy w szczególnych warunkach wlicza się okresy zasiłku chorobowego w czasie trwania stosunku pracy przypadające od dnia wejścia w życie ustawy o rewaloryzacji rent i emerytur (t.j. po dniu 14 listopada 1991 roku).

Wskazane orzecznictwo prowadzi zatem do wniosku, iż treść art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy emerytalnej znajduje zastosowanie do osób, które przed dniem 1 lipca 2004 roku nie spełniły wszystkich warunków nabycia prawa do wcześniejszej emerytury. W piśmiennictwie przekonująco jednak podnosi się, że poprzez sformułowanie „wszystkie warunki” rozumieć należy warunki wskazane w treści art. 184 ustawy emerytalnej. Nie obejmuje ono zatem warunku osiągnięcia przez ubezpieczonego przed dniem 1 lipca 2004 roku wieku emerytalnego przewidzianego w art. 32 i 46 ustawy emerytalnej, gdyż byłoby to zbyt daleko idące i pomijałoby ochronę prawa tymczasowego, ukierunkowanego na przyszłe świadczenia (por. glosę K. S. do wyroku Sądu Najwyższego z 17 września 2007 r., III UK 51/2007, opubl. w OSP 2009/10, poz. 111, str. 779).

Innymi słowy, kobiety, które w dniu wejścia w życie ustawy emerytalnej wypełniły warunki stażu szczególnego (15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze) oraz stażu ogólnego (co najmniej 20 lat okresu składkowego i nieskładkowego) nabywają prawo do wcześniejszej emerytury w oparciu o art. 184 ustawy emerytalnej i to nawet w sytuacji, gdy wiek emerytalny osiągnęli już po dniu 1 lipca 2004 roku. Art. 32 ust. 1a ustawy nie znajduje zatem do takich osób zastosowania.

Jak trafnie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 kwietnia 2010 roku (II UK 313/2009, opubl. w OSNP 2011/19-20, poz. 260), w art. 184 ustawy emerytalnej ustawodawca utrwalił sytuację osób, które w dniu wejścia w życie ustawy wypełniły warunki wskazane w tym przepisie i zadeklarował ich przyszłe prawo do emerytury w wieku wcześniejszym. Nastąpił zatem pewien stan związania, polegający na zobowiązaniu się przez Państwo do powstrzymania się od jakiegokolwiek ingerencji w istniejące prawo tymczasowe. Z tego względu przewidziana w ustawie ekspektatywa prawa do emerytury nie mogła wygasnąć na skutek nowej regulacji ustalania stażu zatrudnienia. Wskazane rozważania doprowadziły Sąd Najwyższy do stwierdzenia, iż wykazanie w dniu 1 stycznia 1999 roku określonego w art. 184 ustawy emerytalnej okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1, obowiązujących po dniu 1 lipca 2004 roku.

Również w wyroku z dnia 13 lipca 2011 roku Sąd Najwyższy stwierdził, że okresy nieskładkowe przypadające po dniu 14 listopada 1991 roku (art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) nie podlegają odliczeniu od stażu pracy w warunkach szczególnych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2011 r. I UK 12/11, LEX nr 989126). Wykazanie bowiem przez ubezpieczonego w dniu 1 stycznia 1999 roku określonego w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS okresu wykonywania pracy w warunkach szczególnych wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego, według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy, obowiązujących po dniu 1 lipca 2004 roku, a wprowadzonych ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 121, poz. 1264).

Podzielając w pełni powyższy pogląd należy zauważyć, iż znajduje on dodatkowe potwierdzenie w treści art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej, gdzie ustawodawca w zakresie wieku emerytalnego o którym mowa w ust. 1 tego artykułu, rodzaju prac lub stanowisk oraz warunków na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury – odsyła do przepisów dotychczasowych, a więc obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1999 r.

Nadto Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 października 2014 r. także wskazał, że do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach zaliczamy okres pobierania zasiłku chorobowego (I UK 51/14, Lex nr 1621325).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy zatem stwierdzić, iż zgodnie z niekwestionowanymi ustaleniami dokonanymi w toku postępowania, na dzień 1 stycznia 1999 roku wnioskodawczynie wykazała okresy składkowe i nieskładkowe w łącznym wymiarze 21 lat, 7 miesięcy i 8 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym staż w szczególnych warunkach wynoszący 14 lat, 9 miesięcy i 3 dni oraz 3 lat, 4 miesiące i 18 dni co daje łącznie, nawet bez okresu zwolnień lekarskich, 18 lat, 1 miesiąc i 21 dni pracy w warunkach szczególnych. Włączając w to okres zwolnień (1 miesiąc i 18 dni) staż pracy w warunkach szczególnych wynosi **18 lat, 3 miesiące i 9 dni**.

Natomiast do stażu pracy w szczególnych warunkach Sąd Okręgowy nie uwzględnił wnioskodawczynie okresu urlopu wychowawczego od 26 lutego 1981 r. do 31 sierpnia 1982 r. oraz okresu urlopu bezpłatnego w lipcu 1992 r., jednakże kwestia ta nie ma większego znaczenia albowiem ubezpieczona wykazała, że przepracowała ponad 15 lat w szczególnych warunkach.

Na mocy art. 129 ust. 1 ustawy świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Wnioskodawczynie złożyła wniosek o emeryturę w dniu 18 września 2017 r., zatem prawo do emerytury należało wnioskodawczynie przyznać od dnia 1 września 2017 r. tj. od 1 dnia miesiąca, w którym ubezpieczona złożyła wniosek.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć organu rentowego wypożyczając akta rentowe.

6 IX 2018 roku.